

INUIT
PISINNAATITAAFFIINUT
INSTITUTI

Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi
Grønlands Råd for Menneskerettigheder

NALIGIISSITAANEQ

KALAALLIT NUNAANNI
KILLIFFIK 2019

NALIGIISSITAANEQ – KALAALLIT NUNAANNI KILLIFFIK 2019

Aaqqissuisut: Lise Garkier Hendriksen, Mandana Zarrehparvar, Nadja Filskov, Christoffer Badse, Jonas Christoffersen (akisussaasoq)

Nalunaarusiaq una nalunaarusiat arlallit ilagaat, taakkunani Inuit Pisinnaatitaaffiit Institutti aamma Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiini pissutsit killiffissiorpaat. Nalunaarusiani inuit pisinnaatitaaffiini pissutsit toqqakkat allaaserineqarput sammisanilu ataasiakkaani inuit pisinnaatitaaffiik illersuinerup pitsanngortinnsisaanut inassuteqaatoqartoqarluni. menneskeret.dk aamma humanrights.gl-imi paasisaqarnerugit.

e-ISBN: 978-87-93605-86-2

Ilusilersuisoq: Hedda Bank

Saqqaaani asseq: Atuartut, ilinniartitsisut angajoqqaallu Narsami 2015-imi akerliussutsimik takutitsisut nikanarsaasarneq pillugu. Asseq: John Rasmussen, Narsaq Foto
Kalaallisuunngortitsisoq: Athena Mathæussen / Kukkunersuisoq: Kristian Inuk Grosen
Tuluttut eqqikkaanermi nutserisoq: GlobalDenmark

© 2019 Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit aamma Inuit Pisinnaatitaaffiit Institutti – Danmarkimi Nuna Tamakkerlugu Inuit Pisinnaatitaaffiit Institutti

Saqqummersitaq una taassumaluunniit ilaa issuaq erseqqissumik allallugu niuernerunngitsumi atugassatut issuarneqarsinnaavoq.

Saqqummersitatta paasiuminartuunissaat anguniarparput. Assersuutigalugu naqinnerit angisuut, titarnerit naatsut, oqaaseqatigiit ikittut, oqaatsinik avissinerit ikittut, tunuliaqutaa erseqqarissoq aamma sinaakkusikkat erseqqarissut atortarpavut.

EQIKKAANEQ	4
SUMMARY	6
KAPITALI 1 – IMMIKKOORTUMI INERIARTORNEQ	7
KAPITALI 2 – NUNANI TAMANI SINAACKUTIT	9
2.1 Immikkoortitsinninnissaq naligiissitsinissarlu tunngaviupput qitiusut	9
2.2 Naligiissitsinissamik tunngavik	10
2.3 Atasinnaasumik ineriartorneq pillugu FN-imi nunarsuarmi anguniakkat	12
KAPITALI 3 – NUNAMI NAMMINERMI SINAACKUTIT: MALITTARISASSAT IKITTUARARSUIT	13
KAPITALI 4 – IMMIKKOORTITSINERMUT NALINGINNAASUMIK INERTEQQUTEQARNEQ AAMMA NAAMMAGITTAALLIORNERMI AALAJANGIISARTUNIK PILERSITSINEQ	14
4.1 Inuit pisinnaatitaaffiisigut illersuineq: immikkoortitsisarneq akiorneqassaaq	14
4.2 Kalaallit nunaanni pissutsit: inatsisit ikittut annikitsumik illersuipput	14
KAPITALI 5 – QINNGARSUILLUNI OQAASEQARTARNERIT, MATUMA ATAANI INUIT ATTAVEQATIGIITTARFIISIGUT	17
5.1 Inuit pisinnaatitaaffiisigut illersuineq: killilersorneqarani oqaaseqarsinnaatitaaneq qinngarsuilluni oqaaseqarsinnaanermut pisinnaatitaaffiliinngilaq	17
5.2 Kalaallit nunaanni pissutsit: tusagassiutit qinngarsuilluni oqaaseqartarnermut atorneqarsinnaaneri	18
KAPITALI 6 – QANIGISARIINNI NAKUUSERTOQARTARNERA	20
6.1 Inuit pisinnaatitaaffiisigut illersuineq: nakuuserneq immikkoortitsisarnerlu atorunnaarsinneqassapput	20
6.2 Kalaallit nunaanni pissutsit: ilisimasaqarnerunissamut pisariaqartitsineq	21
INAARUTAASUMIK NASSUIAATIT	23

EQIKKAANEQ

Immikkoortitsinnginneq naligiissitaanerlu inuit pisinnaatitaaffiini tunngaviulluinnartuupput.

Nalunaarusiami matumani naligiissitaanerup immikkoortitsinnginnerullu iluani ajornartorsiutit qitiusut ukkataraagut, tassa inatsisit naammangitsut, immikkoortitaanermik nalaataqartunut naammagittaalliornissamut periarfissamik pilersitsinissamik pisariaqartitsineq kiisalu qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit qanigisariinnilu nakuusertoqartarnera.

Qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit kiisalu qanigisariinni nakuusertarneq immikkoortitsinermi ajornartorsiutaapput immikkut illuinnartut. Qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit oqaaseqartarnerupput, inunnik assersuutigalugu inuiaassuseq, upperisaq imaluunniit atoqateqartarnikkut qanoq inissisimaneq tunngavigalugu nikassaanneruvoq imaluunniit nakkarsaanneruvoq. Qanigisariinni nakuusertarneq arlalitsigut suaassutsitigut tunngaveqartarpoq, nalinginnaasumillu angutit arnallu akornanni pissaaneqarnissamut attuumassuteqartarluni.

Nalunaarusiami siullertut immikkoortumi ineriartorneq naatsumik nassuiarneqarpoq. Tulliuttutut immikkoortumi inuit pisinnaatitaaffii naatsumik nassuiaaffigaavut, soorlu nassuiaripput, Kalaallit Nunaanni immikkoortumi inatsisit annikittut. Ilanngullugu Kalaallit Nunaanni naligiissitaanermut immikkoortumi atasinnaasumik ineriartornissamut FN-ip nunarsuarmi anguniagaasa qanoq attuumassuteqarneri nassuiarparput.

Sammissat toqqakkat pingasut ukkataraagut innersuussuteqarfialugillu, Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii sukkut nukittorsarneqarsinnaanerinek. Sammissat tassaapput:

- Immikkoortitsinermut nalinginnaasumik inerteqquteqarneq aamma naammagittaalliornermi aalajangiisartunik pilersitsineq
- Inuit attaveqatigiittarfiisigut qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit
- Qanigisariinni nakuusertoqartarnera

NALUNAARUSIAMI INNERSUUSSUTIT PINGAARNERPAAT

Ilaatigut innersuussutigaarput

- Suaaassuseq, sumiuussuseq imaluunniit inuiaassuseq, innarluuteqarneq, ukiut, atoqateqartarnikkut qanoq inissisimaneq aamma upperisaq pillugit immikkoortitsisarnermut, suliffeqarfimmi suliffeqarfiullu avataani nalinginnaasumik illersuisussamik Naalackersuisut inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussissasut, siunnersuummilu ilaassasoq allanut attuumassuteqanngitsumik naammagittaalliornermi aalajangiisartunik pilersitsisoqassasoq.
- Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarfiit pillugit Siunnersuisoqatigiit isumaliutigaat
  - pinerluttulerinermi inatsimmi tunngaviusut eqqarsaatigalugit
  - pinerluttulerinermi inatsisip allanngortinneqarnissaa tulluarsinnaanersoq, taamaasilluni qinngarsuilluni pinerlunnerit, soorlu Danmarkimi, pineqaatissiinermik aalajangiinermi sakkortusaaqataasartussanngorlugit.

- Naalackersuisut qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit akiorniarlugit, qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit inerteqqutaasut qanoq akiorneqarsinnaanerannik kiisalu inuiaqatigiinni suliffeqarfiit assigiinngitsut, matuma ataani tusagassiorfiit tamatumunnga atatillugu pinaveersaartitsineq eqqarsaatigalugu qanoq inissisimasinnaanerannik nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarummik suliniuteqassasut.
- Kalaallit Nunaanni Politiit qanigisariinni nakuusernerit pillugit kisitsisinik paasissutissanik katersissasut saqqummiussillutillu, matuma ataani nakuusernerit nalunaarutigineqarneri, suaassutsimut ukiunullu agguarlugit.

SUMMARY

Non-discrimination and equal treatment are fundamental human rights principles.

In this report, we focus on important issues for equal treatment and non-discrimination, i.e. inadequate legislation; the need to establish redress procedures for victims of discrimination; hate speech; and violence in close relationships.

Hate speech and violence in close relationships are particularly important discrimination issues. Hate speech is speech that ridicules or derides people due to their ethnicity, religion or sexual orientation, for example. Violence in close relationships is often gender-based and is usually about power relations between men and women.

The report first provides a brief description of developments in the area. Secondly, we describe in brief characteristics the human rights law for in area, and we describe the sparsity of Greenlandic legislation in the area. We also describe the relevance of the UN Sustainable Development Goals for the equal treatment area in Greenland.

We focus on three selected topics and make recommendations for how human rights can be strengthened in Greenland. The topics are:

- General prohibition of discrimination and establishment of an appeals board
- Hate speech on social media
- Violence in close relationships

THE KEY RECOMMENDATIONS OF THE REPORT

Our recommendations include that:

- Naalakkersuisut take initiative to draw up a Bill on general protection against discrimination on the grounds of gender, race or ethnic origin, disability, age, sexual orientation and religion, both within and outside the labour market, and that the Bill include establishing an independent appeals board.
- The Council for Greenland's Judicial System consider whether, in light of the principles behind the Greenland Criminal Code, it would be appropriate to change the Criminal Code so that hate crimes, as in Denmark, are an aggravating circumstance in determining measures.
- Naalakkersuisut take initiative for a national action plan to combat hate speech, with focus on how illegal hate speech can be combatted, and what role different institutions, including the media, can play with regard to prevention.
- The Greenland police systematically collect and publish statistics on violence in close relationships, including reports about violence. These statistics should be broken down by gender and age.

KAPITALI 1

IMMIKKOORTUMI INERIARTORNEQ

20. maaji 2010-miilli ukiut tamaasa nuna tamakkerlugu naligiissitaanermut ulloritinneqartarpoq. Ukiuni kingullerni immikkoortumi tulluuttut pipput:

- FN-ip Inuit pisinnaatitaaffii pillugit Komitéata 2016-imi immikkoortut arlallit ernummateqarfialugit oqaatigaa, matuma ataani arnat polikikkikkut peqataanerannut, arnat angutillu akornanni akissarsiat assigiinngissusaannut kiisalu angerlarsimaffimmi nakuusertarnermut atatillugu.
  - Arnat politikkimut ilaanerannut atatillugu komitép oqaatigaa, Kalaallit Nunaanni arnat politikikkikkut tamallu inuuneranni ikinnerussuteqartut, ilaatigut najukkami qinikkatut kiisalu inatsisinik atortitsinermi. Komitép innersuussutigaa, Kalaallit Nunaata suaassutsini naligiissitaanerup sutigut tamatigut politikikkikkut tamallu inuuneranni siuarsarnissaanut suliniutit annertusassagai.¹
  - Akissarsiat assigiinngissutaannut atatillugu komitép ernumanartoqartippaa, arnat, aamma Kalaallit Nunaanni, piffissami tamakkiisumi suliffittaarniarnermi ajornartorsiutinik naapitsisarneri, tamatumalu kingunerisaraa arnat akissarsiakinnerneri. Komitép ugguaraa angutit arnallu akornanni akissarsiat nikingassusaannik matusinissamut suliniutit pillugit paasissutissaqannginnera. Komitép innersuussutigaa, Danmarkip/ Kalaallit Nunaata angutit arnallu akissarsiaasa akornanni nikingassutsip

atorunnaarsinneqarnissaa ukkatarissagaat, kiisalu suliat naligiit pillugit akissarsiat assigiinngissusaannut isummernissaat.²

- Angerlarsimaffimmi nakuusertarnermut atatillugu komitép ilaatigut ernummatigaa nalunaarutiginninnerit amerlassusaat kiisalu eqqartuussinerup inerneru pillugit kisitsisitigut paasissutissanik amigaateqartoqarnera, matuma ataani Kalaallit Nunaanni. Ataani kapitali 6-imi paasisaqarnerugit.
- 1. april 2017-imi Kalaallit Nunaanni peqqusineq, sumiiffimmeeqqusaannginneq aamma anisitsineq pillugit inatsit atulerpoq. Inatsimmi inuk qaqagukkkut peqqusisoqarsinnaanersoq, inuup allap attaviginissaanut, oqaatsitigut allakkatigulluunniit inerteqqutaasumik malittarisassanik aalajangersaasoqarpoq. Ataani kapitali 6-imi paasisaqarnerugit.
- Nunarsuaq tamakkerlugu meeqqanut ullorititami 1. juni 2017-imi naligiissitsineq ukkatarineqarpoq, tassani qulequtarineqarluni "Meeqqat Ulluat – meeqqat tamarmik naligiipput". Taamani Naalakkersuisuusup Sara Olsvigip oqalugiarnermi tikkuarpaa "kikkut tamarmik naligiimmik periarfissaqassasut – suaassuseq, am mip qalipaataa, inuiaassuseq, oqaatsit, upperisaq, innarluuteqarneq, akissarsiat, ukiut imaluunniit atoqatigiittarnikkut qanoq inissisimaneq apeqqutaatinnagit. Meeraaneq, inuusuttuuneq, inersimasuuneq

imaluunniit utoqqaaneq apeqqutaatinnagit – tamakku isumaqassanngillat inuiaqatigiinni peqataaqqusaannginenrmik.”³

- Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoqarfik (maanna Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoqarfik) november 2017-imi qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit, matuma ataani inuit attaveqatigiiffarfiini qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit pillugit kikkunnut tamanut ammasumik ataatsimiisitsivoq. Ataani kapitali 5-imi paasisaqarnerugit.
- Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit aamma Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit 2018-imi naligiissitaaneq aamma naligiinneq ukkatarilersippaat. Siunnersuisoqatigiit ilaatigut tikkuarpaat, Kalaallit Nunaat naligiissitaanermut inatsiseqanngitsoq (sammisaq taanna pillugu ataani immikkortoq 4 takuuk). Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit podcastini pingasuni sammisat soorlu innarluutillit naligiissitaanerat, illoqarfinni aamma nunaqarfinni meeqqat atuarfii kiisalu Kalaallit Nunaanni angutit inuunermi atugarisaat sammivaat.⁴ Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit filmeeqqani pingasuni ataatsimi sammivaat, inuup inuiaassusaa allat qanoq inummik isiginninnerannik sunniisinaanersoq.⁵

KAPITALI 2

NUNANI TAMANI SINAAKKUTIT

2.1 IMMIKKOORTITSINNGINNISSAQ NALIGIISSITSINISSARLU TUNNGAVIUPPUT QITIUSUT

Naligiissitsinermut

immikkoortitsinnginnissamullu tunngavik Inuit pisinnaatitaaffii pillugit Nunarsuaq tamakkerlugu isumaqatigiissummi, 1948-mi FN-imit atulersinneqartumi ilaapput, inuit tamarmik kiffaanngissuseqarlutik inuunerannik kiisalu naleqassutsikkut pisinnaatitaaffikkullu naleqqatigiinnerannik inuit tunngaviusumik pisinnaatitaaffeqarnerannik aallaaveqartoq.

Immikkoortitsinnginnissaq isumaqarpoq, naalagaaffiup qulakkiissagaa, inuk kinaluunniit suaassutsini, ammimi qalipaataa, qalipaadini, oqaatsini, upperisani, politikikkut allatigulluunniit isummertariaatsini, nuna imaluunniit inuunermi pinngorfini, nunami ikinnerussuteqartunut attuumassuteqarnini, pisuussutsinut tunngasut, inunngornini, innarluutini, atoqateqartarnikkut qanoq inissisimanini imaluunniit pissutsit allat sulluunniit tunngavigalugit immikkoortinneqannginnissaat. FN-ip kiisalu Europarádip inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiisutaanni immikkoortitsisarnermut tunngaviusut inerteqqutaasut allattorsimani tamarmik taaneqanngillat.

Innuttaasutut Politikikkullu Pisinnaatitaaffii pillugit FN-imi Isumaqatigiisummi kiisalu Aningaasaqarnikkut, Inuunermi Kulturikkullu Pisinnaatitaaffii pillugit FN-imi Isumaqatigiisummi nalinginnaasumik immikkoortitsinissamut inerteqquteqarpoq, inatsisitigut naligiimmik sunniuteqarluartumillu

illersugaanissamut qulakkeerinnittussamik. Isumaqatigiisutini aalajangersakkanik qitiulluinnartunik piumasaqaateqarpoq, isumaqatigiisummi pisinnaatitaaffii kialuunniit immikkoortinneqarnani atorsinnaassagai. Taamaalillutik naalagaaffii pisussaaffigaat isumaqatigiisutini kikkut tamarmik pisinnaatitaaffii naammassissallugit inuit imaluunniit innuttaasut aalajangersimasut amiisa qalipaataat, qalipaataat, suaassusaat, oqaasii, upperisaat, politikikkut imaluunniit allatigut isummertaasaat, nuna imaluunniit inuunermi pinngorfii, pisuussutsinut tunngasut, inunngornerat allatulluunniit inissisimanerat tunngavigalugu immikkoortitsinatik.⁶ "Allatut inissisimanermi" aamma ullumikkut ilaapput innarluuteqarneq kiisalu atoqateqartarnikkut qanoq inissisimaneq.⁷ Innuttaasut Politikikkullu Pisinnaatitaaffii pillugit FN-imi Isumaqatigiisut immikkut aalajangersakkamik imaqarpoq, kikkut tamarmik inatsisitigut naligiittut kiisalu inatsisitigut naligiimmik illersorneqarnissamut piginnaatitaasut (artikel 26). Isumaqatigiisutitaaq naalagaaffinnut pisussaaffiliivoq qulakkiissallugu, inuiaassutsikkut, upperisakkut imaluunniit oqaatsitigut ikinnerussuteqartut ilatik allat peqatigalugit nammineq kulturiminnik, upperisaminnik nassuerutiginninnissaminnik aamma aallussinissaminnik kiisalu namminneq oqaatsiminnik atuinissaminnik pisinnaatitaanissaat (artikel 27).

Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiisut imaqarpoq, soorlu Innuttaasut Politikikkullu Pisinnaatitaaffii pillugit FN-imi Isumaqatigiisummi

aamma Aningaasaqarnikkut, Inuunermi Kulturikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit FN-imi Isumaqatigiissummi, aalajangersakkamik, isumaqatigiissummi pisinnaatitaaffiit immikkoortinneqarnani atuisinnaanissamik (artikel 14). Taanna "ilassutitut immikkoortitsinnginnissamut inerteqqut"-itut taaneqartarpoq. Immikkoortitsinermut inerteqqutip ilassutaanera isumaqarpoq, inerteqqut namminermini patsisigineqarsinnaannginnera. Isumaqatigiissummi pisinnaatitaaffinnut allanut, soorlu assersuutigalugu killilersugaanani oqaaseqarsinnaatitaanermut imaluunniit naapertuilluartumik eqqartuunneqarnissamik pisinnaatitaaffimmuut atatillugu taamaallaat patsisigineqarsinnaavoq. Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissummut ilassummik peqarpoq (ilassut 12), tassani ilaatigut immikkoortitsinermut inerteqqummik nalinginnaasumik, ilassutaanngitsumik, taamaattumillu namminermini patsisigineqarsinnaasumik aalajangersaasoqarpoq. Ilassulli Danmarkimit atulersinneqarnikuunngilaq, taamaattumillu Kalaallit Nunaannut pituttuisuunani.

Inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissummut aalajangersimasut soorlu Ammip qalipaataa pillugu immikkoortitsisarneq pillugu FN-imi isumaqatigiissummut, Arnat pillugit FN-imi isumaqatigiissummut aamma Innarluutillit pillugit FN-imi isumaqatigiissummut inunnik, immikkut immikkortinneqartartunut ilaasunik imaluunniit immikkoortinneqarnerusartutut isigineqartunik immikkoortitsinnginnissamut illersuipput. Meeqqat pillugit FN-imi isumaqatigiissummut meeqqat, suaassuseq, ammip qalipaataa il.il. meeqqap ineriartornissaa, ilaatinneqarnissaa, timikkut atorneqarneqannginnissaa, ilinniarnissaa kiisalu peqqinnissaa qulakkeerniarlugit isumaqatigiissummi pisinnaatitaaffinnut atatillugu immikkoortitsisarnermut illersuivoq.

Ilanngullugu isumaqatigiissummut oqartussaasut pisussaalersippai qulakkiissallugu, angajoqqaat, ilaqqat imaluunniit angajoqqaatut oqartussaasut iliuusai, oqaasii imaluunniit isumai uppernerallu pissutigalugit meeqqat immikkoortinneqannginnissaat.

Inummumut pinerlunnerit, inuup inuiaassusaa, amiata qalipaataa, upperisaa, innarluutaa, atoqateqartarnikkut qanoq inissisimanera imaluunniit suaassutsikkut kinaassusaat tunngavigalugit pisut qinngarsuinerit aallaavigalugit pinerlunnertut taaneqartarput. Ammip qalipaataa pillugu immikkoortitsisarneq pillugu FN-imi isumaqatigiissummut naalagaaffimmik pisussaaffiliivoq, inuit ammip qalipaataa pillugu immikkoortitaasut naammaginartumik taarsiiffigitissinnaanerannik qulakkeerinninnissamut.⁸ Aamma Innuttaasutut Politikkikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit FN-imi Isumaqatigiissummut kiisalu Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissummut naalagaaffinnut pisussaaffillipput inuit assigiinngisitaanermut naligiimmik illesorniarlugit qulakkeerinninnissamik, matuma ataani qinngarsuinerit aallaavigalugit pinerlunnernik misissuinikkut eqqartuussivikkoortitsinikkullu.⁹

2.2 NALIGIISSITSINISSAMIK TUNNGAVIK

Naligiissitaaneq isumaqarpoq, kikkulluunniit inatsisitigut naligiittut, taamaasillutillu inatsisitigut naligiimmik illersugaassasut, kiisalu inuk kinaluunniit immikkoortinneqarnani qaqagukkulluunniit pisinnaatitaaffiit atuuttut naapertorlugit naligiimmik atuisinnaanermut naligiimmillu periarfissaqarnermut pisussaataaqqartoq. Naligiinnissamut piimasaqaatip imaraa, naalagaaffik immikkoortitsinermik pinngitsoortitsinissamut kiisalu naligiissitaanermik siuarsaanissamut pisussaaffeqartoq.

Ataatsimik arlalinnilluunniit inatsisinik unioqqutitsinermik tunngaveqartumik

assigiinngisitsineq immikkoortitsineruvoq. Taamaasilluni assigiinngisitsinerit tamarmik immikkoortitsinerunngillat. Inatsisinik unioqqutitsinani assigiinngisitsisoqarsinnaavoq, assigiinngisitsineq tunngavilersorluakkamik siunertaqarpat, siunertarluni anguniarlugu atortorisat siunertamut tulluarpata pisariaqarlutillu. Piumasaqaatit taakku eqquutsinneqanngippata, immikkoortitsineq pineqarsinnaavoq.

Naligiissitaanermik immikkoortup iluani toqqaannartumik toqqaannanngitsumillu immikkoortitsineq immikkoortinneqartarput.

Toqqaannartumik immikkoortitsineq pisarpoq, inuk suaassutsimi, ammimi qalipaataa, qalipaadini, oqaatsini, upperisani, politikikkut allatulluunniit isummertaatsini, nuna imaluunniit inuunermi pinngorfini, nunami ikinnerussuteqartunut attuumassuteqarnini, pisuussutsinut tunngasut, inunngornini, innarluutini, atoqateqartarnikkut qanoq inissisimanini imaluunniit pissutsit allat suulluunniit pissutigalugit inummit allamit assigusumi inissisimasumit ajornerusutut inissinneqarpat.

Toqqaannanngitsumik immikkoortitsineq pisarpoq, aalajangersagaq, piumasaqaat, politikkit imaluunniit suleriaaseq neutraliusoq qulaani taaneqartut tunngavigalugit mattussippat imaluunniit immikkoortitsippat. Toqqaannanngitsumik immikkoortitsinermi sunniut tassaasarpog immikkoortitsinerusog. Assersuutigalugu toqqaannanngitsumik immikkoortitsinermi pineqarsinnaapput, suliffimmik aalajangersimasumik naammassinninnissamut pisariaqanngitsumik oqaatsinik immikkut atuinissamut piumasaqaateqartoqarpat.

Uumisaarineq aamma immikkoortitsineruvoq. Uumisaarineq pisarpoq, inuk inuup allap assersuutigalugu suaassusaanut, inuiaassusaanut, upperisaanut imaluunniit atoqatigiittarnikkut qanoq inissisimaneranut atatillugu naleqassusaanik kanngunarsaarisutut pissusilersorpat kiisalu qunusaarisutut, nakkarsaasutut imaluunniit iluaalliortitsisutut pissusilersorpat.

Immikkoortitsineq ataatsimik arlalinnillunniit inatsisinik unioqqutitsisunik tunngaveqarnikkut pinsinnaavoq. "Arlariinnik immikkoortitsinermik" taaneqartartoq isumaqarpoq, inuk toqqaannartumik toqqaannanngitsumilluunniit inummut allamut sanilliulluni assersuutigalugu suaassutsini kiisalu innarluutini pissutigalugit ajornerusumik sullinneqarpat.

2.3 ATASINNAASUMIK INERIARTORNEQ PILLUGU FN-IMI NUNARSUARMI ANGUNIAKKAT

Immikkoortitsisarnermik akiuiniarneq atasinnaasumik ineriartorneq pillugu FN-imi nunarsuarmi anguniakkanut tunngaviit ilagaat. Tamanna pingaartumik 'kialuunniit qimanneqannginnissaanik' ('leave no one behind') anguniakkami erserpoq, tamanna inuit pisinnaatitaaffiit tunngavinni immikkoortitsinnginnissamik naligiissitsinissamilu ersersinneqarpoq. 'Kialuunniit qimanneqannginnissaa' aamma 'kinguussaaneerpaat siulliullugit ikiorneqarnissaat' ('reach the furthest behind first') anguniarnerisigut, immikkoortitsineq akiorniarlugu kiisalu inuiaqatigiinni eqimattani tamani siuariartornissaq qulakkeerniarlugu naalagaaffiit politikikkut anguniakkamut isumaqataapput. 'Kialuunniit qimanneqannginnissaanik' anguniagaq piviusumik anguneqassappat qitiulluinnarpoq, nunarsuarmi anguniakkani pilersaarusiornermi, naammassinninnermi malittareqqiinnermilu killiffinni assigiinngitsuni inuinaat, matuma ataani eqimattat immikkoortittakkar ilaatinneqarnissaanik anguniagaqarnissaq.

Nunarsuarmi anguniakkat arlallit immikkoortuni sammisakkaartuni arlalinni immikkoortitsinermik akiuiniarnermut ukkataqarfiupput. Tamatumunnga atuuppoq ilaatigut anguniagaq 5, suaassutsit akornanni naligiinnermik kajumissaarisoq, aamma anguniagaq 10, nunani nunallu akornanni naligiinnginnerup annikillisarnissaanut tunngasoq. Ilanngullugu anguniakkat arlallit ersersippaat inatsisit immikkoortitsinngitsut siuarsarnissaasa kiisalu atulersinnissaasa pingaassusaa.

Anguniakkat taakku ilagaat:

Anguniagaq 5.c: Suaassutsini naligiinnerup siuarsarnissaanut kiisalu arnat nivarsiaqqallu tamarmik sutigut tamatigut nukittorsarnissaanut eqqortitsinnaasumik tulluartunik politikkinik inatsisinillu akuersissaagut nukittorsaallutalu.

Anguniagaq 10.3: Qulakkiissavarput, kikkut tamarmik naligiimmik periarfissaqarnissaat, kiisalu inuiaqatigiinni naligiinnginnerit annikillisassavagut, ilaatigut inatsisit, politikkit suleriaatsillu immikkoortitsisut atorunnaarsinnerisigut. Taarsiullugu politikki, inatsisit iliuutsillu tulluartut siuarsassavagut.

Anguniagaq 16.b: Atasinnaasumik ineriartornermut inatsisit politikikkullu aalajangiinerit immikkoortitsinngitsut siuarsassavagut atulersillugillu.

KAPITALI 3

NUNAMI NAMMINERMI SINAACKUTIT: MALITTARISASSAT IKITTUARARSUIT

Tunngaviusumik inatsimmi "upperisaq imaluunniit kingoqqivik" tunngavigalugit immikkoortitaanermut illersuisoqarpoq (§ 70), matuma ataani kiffaanngissusiagaanermut atatillugu (§ 71). Peqatigitillugu inuussutissarsiorsinnaanermut killeqanngitsumut naligiissumullu periarfissakillisaanerit tamarmik peerneqassapput (§§ 74 aamma 75). Tunngaviusumik inatsimmi immikkoortitsinermit nalinginnaasumik inerteqqummik imaqanngilaq.

Pisortat ingerlatsinerisa iluani nalinginnaasumik naligiissitsinissamut tunngavik atuuppoq, tamanna nunani tamalaani inuit pisinnaatitaaffii naapertorlugit paasineqassaaq.

Pinerluttarnermik inatsisitigut immikkoortumi pinerluttulerinermi inatsimmi § 100 inunnt ammip qalipaateritik, nuna imaluunniit inuiaat pinngorfitik, upperisartik imaluunniit atoqatigiittarnermi qanoq inissisimanertik pissutigalugu qunusaarisumik, qinngarsuisumik aamma nakkarsaasumik oqaaseqarnerit sunniinarnerillu tamanut saqqummiunneqartut pillugit illersuivoq.

Inuinnaat pillugit inatsiseqarnermi suaassuseq pillugu immikkoortitsisarneq kisimi inerteqqutaavoq, inerteqqut pingaartumik suliffeqarfeqarfiup iluani atuuppoq. Suaassutsitigut naligiissitaaneq angutit arnallu naligiissitaanerit pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 3, 29. november 2013-imeersumi, aamma Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiinnik aalajangersaaffiusumi illersorneqarpoq.

Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit siunnersusoqatigiupput namminersortut, angutit arnallu akornanni naligiissitaanermik siarsaassallutik siunertaqartut. Siunnersuisoqatigiittaaq naligiissitaaneq pillugu apeqqutinut namminersorlutik oqartussanut, kommuninut kiisalu namminersortunut siunnersuisartussaapput kiisalu naligiissitaaneq pillugu innuttaasunut oqartussaasunullu paasissutissiinermit kajumissaarillutillu sunniuteqaqataassallutik. Siunnersuisoqatigiit inuinnarnut siunnersuisinnaapput (§ 27, imm. 2, nr. 4) toqqaasinnaallutillu, kisiannili inunnt suaassusertik pissutigalugu immikkoortinneqartutut misigisunut ikiuinissaminntut pisussaataaangillat.¹⁰

KAPITALI 4

IMMIKKOORTITSINERMUT NALINGINNAASUMIK INERTEQQUTEQARNEQ AAMMA NAAMMAGITTAALLIORNERMI AALAJANGIISARTUNIK PILERSITSINEQ

4.1 INUIT PISINNAATITAAFFIISIGUT ILLERSUINEQ: IMMIKKOORTITSISARNEQ AKIORNEQASSAAQ

Inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutit arlallit Danmarkimut aamma Kalaallit Nunaannut pisussaaffiliipput immikkoortitsinermut illersuinissamut kiisalu naligiissitsinermik siuarsaanissamut, matuma ataani qinngarsuilluni pinerlunnernik, inuup pisinnaatitaaffiinik unioqqutitsisunik imaluunniit eqquutsitsinissamut pinaveersaartitsisunik msissuinikkut eqqartuussivikkoortitsinikkullu, qulaani aamma immikkoortoq 2.1 takuuk.

Innuttaasut immikkoortitsinermut illersorniarlugit inuit pisinnaatitaaffii pillugit pisussaaffinnut piumasaqaataavoq, illersuinerup sunniuteqarnissaa. Sunniuteqarluartumik illersuinerup imaraa, inatsimmik immikkoortitsinermik inerteqquteqartumik illersuisumillu peqarnissaa, kiisalu immikkoortitaasut immikkoortitaanertik pillugu naammagittaalliornissaminut piviusumik periarfissaqarnissaat kiisalu pisortatigoortumik utoqqatserfigineqarnissamut immaqalu aningaasaqarnikkut annaasimasinnaasanut taarsiivigineqarnissamut periarfissinneqassasut.

Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissummi artikeli 13-imi ilaatigut allassimavoq, naalagaaffiup qulakkiissagaa, kanngunarsarneqartutut misigisoq nunami oqartussaasunik atuisinnaatitaasoq. Nunami oqartussaasut taakku eqqartuussiviusinnaapput imaluunniit allaffissornikkut

naammagittaalliortarfiit, immikkoortitsinermik sulianik immikkut suliaqartut.

4.2 KALAALLIT NUNAANNI PISSUTSIT: INATSISIT IKITTUT ANNIKITSUMIK ILLERSUIPPUT

Kalaallit Nunaanni naligiissitaanermut inatsit ullumikkut eqimattanut assigiinngitsunut immikkoortitsinermut naligiinngitsumik illersuivoq, tassani suaassutsit pillugit immikkoortitsinermut taamaallaat illersuigami, illersuinerlu tamanna suliffeqarfeqarfimmi annertunerusumik atuulluni. Suliffeqarfeqarfimmili aamma atuuppoq atorfeqarnermut inatsit (aamma pisut naapertorlugit ataatsimut isumaqatigiissutit), nalinginnaanerusumik pissutissaqanngitsumik soraarsitsisarnermut illersuisut. Atorfeqarnermut inatsit naapertorlugu sulisitsisoq ajunngitsorsiasanik akiliissaaq, sulisumik soraarsitsineq tunngavilersorluarneqanngippat.¹¹

Kisiannili Kalaallit Nunaanni inatsisitigut inuaassuseq, innarluuteqarneq, upperisaq, atoqateqartarnikkut qanoq inissisimaneq il.il. tunngavigalugit immikkoortitsisarnermik inerteqquteqanngilaq, matuma ataani suliffeqarfiup avataani pissutsinut aamma atatillugu.

Taamaattumik tamanna tunngavigalugu qularnartoqarpoq, Kalaallit Nunaanni naligiissitaanermut inatsit sutigut tamatigut Kalaallit Nunaata nunani tamalaani pisussaaffiinik naammassinninnersoq, tassani

inatsit assersuutigalugu innuttaassuseq aamma innarluuteqarneq pissutigalugit immikkoortitsinernut tamakkiisumik illersuinngimmat. Pingaartumik qularnartoqarfiuvoq Innarluutillit pillugit FN-imi Isumaqatigiisummut atatillugu, tassani immikkut ittumik naalagaaffiit peqataasut pisussaaffilerneqarmata innarluuteqarneq pillugu qanorluunniit immikkoortitsinermut inerteqquteqarnissamik.

Pinerluttulerinermi inatsit naapertorlugu inuk unioqqutitsisimaguni assersuutigalugu nakuusersimaguni, siorasaarisimaguni assigisaaluunniit pisimaguni pineqaatissinneqarsinnaavoq, kisiannili pinerluffigitittup inuiaassusaa, atoqateqartarnikkut qanoq inissisimanagera allatulluunniit inissisimanagera pillugit pinerlunnerit immikkut pinerlunnertut taaneqanngillat imaluunniit pineqaatissiineramik sakkortusaasinnaasutut ersersinneqanngillat. Pinerluttulerinermi inatsimmi pissutsit annikinnerusumik pineqaatissiissutaasinnaasut arlaqanngitsut taaneqarput¹², aalajangersagarli assigusoq pissutsinut, sakkortunerusumik pineqaatissiissutaasinnaasut, soorlu assersuutigalugu qallunaat nunaanni pineqaatissiisarnermut inatsimmi ilisimaneqartut ilaanngillat.¹³

Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit killilimmik pisinnaatitaaffeqarput. Ilaatigut siunnersuisoqatigiit pisinnaatitaaffii suaassutsit akornanni naligiissitaanermut taamaallaat tunngapput, naligiissitaanermut sammisanik allanik ilaqaralik, ilaatigut siunnersuisoqatigiit pillugit inatsimmut nassuiaatini naqissuserneqarpoq, siunnersuisoqatigiit "innuttaasut qinnuteqarnerisigut sulinissamut pisussaataannngitsut, kisiannili ajornartorsiut pineqartoq siunnersuisoqatigiit suliarissaneraat imaluunniit suliarissannginneraat aalajangerisnaallugu."¹⁴

Kalaallit Nunaanni innuttaasooq, immikkoortitaasutut misigisoq, taamaasilluni taarsiivigineqarnissaq pillugu eqqartuussivitsigut suliamik aallartitsisinnaavoq. Naammagittaalliulli pisortani oqartussaasunit immikkoortitaanermut tunngappat Inatsisartut Ombudsmandianut naammagittaalliorqarsinnaavoq.

Attuumassuteqanngitsumut naammagittaalliutinik aalajangiisartumut naammagittaalliorsinnaanermik periarfissaq immikkoortitaanermit pissutaasut apeqqutaatinnagit innuttaasut periarfississavai ajornannginnerusumik akikinnerusumillu suliat immikkoortitaanermut tunngassuteqarsinnaasut pillugit aalajangiisoqarsinnaaneranik, eqqartuussivikkoortitsinngikkaluarluni. Naligiissitaanermut inatsimmik atulersitsinermut atatillugu aalajangiisartut taama ittut pilersinneqartariaqaraluarput. Naammagittaalliornermi aalajangiisartut aalajangiineri malinneqanngippata aalajangiisartut aalajangikkatik eqqartuussivikkoortissinnaasariaqarpat.

Innersuussutigaarput, Naalackersuisut suliniutigissagaat:

- Ilaatigut suaassuseq, ammip qalipaataa imaluunniit inuiaassuseq, innarluuteqarneq, ukiut, atoqateqartarnikkut qanoq inissisimaneq, suaassutsikkut kinaassuseq aamma upperisaq pillugu immikkoortitsinermit nalinginnaasumik illersuisussamik inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussinissaq, taannalu suliffeqarfeqarfiup iluani avataanilu atuutissasoq, kiisalu siunnersuut attuumassuteqanngitsumik naammagittaalliornermi aalajangiisartunik pilersitsinissamik imaqaassasoq.
- Iliusissatut pilersaarummik, immikkoortitsisarnermit allornikkaartumik pitsaanerusumik illersuisumik qulakkeerinnittumik atulersitsissasut.

Ilanngullugu innersuussutigaarput, Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarfimmut Siunnersuisoqatigiit:

- Isumaliutigissagaat – pinerluttulerinermik inatsimmi tunngaviit eqqarsaatigalugit – tulluartsuussanersoq pinerluttulerinermi inatsisip allanngortinnissaa, taamaasillutik qinngarsuilluni pinerlunnerit, soorlu Danmarkimit, pineqaatissiinermik aalajangiinermi sakkortusaasinnaasunngorlugit.

KAPITALI 5

QINNGARSUILLUNI OQAASEQARTARNERIT, MATUMA ATAANI INUIT ATTAVEQATIGIITTARFIISIGUT

5.1 INUIT PISINNAATITAAFFIISIGUT ILLERSUINEQ: KILLILERSORNEQARANI OQAASEQARSINNAATITAANEQ QINNGARSUILLUNI OQAASEQARSINNAANERMUT PISINNAATITAAFFILIINNGILAQ¹⁵

Killilersorneqarnani oqaaseqarsinnaatitaanermik pisinnaatitaaffik Innuttaasut Politikkikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit FN-imi Isumaqatigiisummi artikeli 19-imit illersugaavoq, taassuma imaraa killilersorneqarani isummertarnermut, oqaatsitiguuppat, allakkatiguuppat imaluunniit naqitatiguuppat, eqqumiitsuliatiguuppat imaluunniit allatigut atortorissaarutitiguuppat akuliutinnginnissamut inatsisitigut pisussaaffik.

Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiisummi artikeli 10-mi aalajangersarneqarpoq, kinaluunniit killilersugaanani oqaaseqarsinnaanermut pisinnaatitaaffeqartoq. Pisinnaatitaaffiup tamatum a imaraa pisortat oqartussaaffiit akuliuffigineqarani kiisalu nunap killigi eqqarsaatiginagit killilersorneqarani isummersinnaatitaaneq kiisalu paasissutissanik imaluunniit eqqarsaatsinik tiguisinnaaneq paasissutissiisinaanerlu.

Ilanngullugu inuit pisinnaatitaaffii aalajangersakkanik aamma imaqarput, pissutsini immikkut ittuni killilersorneqarani oqaaseqarsinnaatitaanermik killilersuisunik. Innuttaasut Politikkikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit FN-imi Isumaqatigiisut, Ammip qalipaataa pillugu immikkoortitsisarneq pillugu FN-imi Isumaqatigiisut kiisalu Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiisut

tamarmik aalajangersakkanik imaqarput, isumaqatigiisummi pisinnaatitaaffinnik, matuma ataani killilersugaanani oqaaseqarsinnaatitaanermik atornerluinermik imaluunniit saneqqutaarinermik iliusaasinnaasunik pinngitsoortitsinissamik anguniaqartunik.

Innuttaasut Politikkikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit FN-imi Isumaqatigiisummi artikeli 20, imm. 2 naapertorlugu, sunaluunniit nunamut qinngarsuineq, ammip qalipaataa pillugu qinngarsuineq imaluunniit upperisaq pillugu qinngarsuinermik, immikkoortitsinermik, akeqqiussinermik imaluunniit nakuusernermik pilersitsiniarluni kajumissarineq inatsisitigut inerteqqutaassaaq. Isumaqatigiisummi artikeli 2, imm. 3-p, ilanngullugu imaraa isumaqatigiisummi pisinnaatitaaffiit pillugit inatsisitigut illersugaanermik sunniuteqartumik qulakkeerinninnissamut pisussaataitaaffik.

Ammip qalipaataa pillugu immikkoortitsisarneq pillugu FN-imi isumaqatigiisummik naalagaaffiit peqataasut pisussaaffilerneqarput, ammip qalipaataa pillugu immikkoortitsinissamut kajumissarinerit imaluunniit immikkoortitsinerit suulluunniit akiorniarlugit suliniutinik aallartisaanissamut. Naalagaaffiit immikkut pisussaaffilerpaat isummat, ammip qalipaataa pillugu pingaarnerusorinermik siammarterinerit imaluunniit ammip qalipaataa tunngavigalugu qinngarsuinerit, immikkoortitsinissamut kajumissarinerit, nakuusernerit aamma inunnut allatut inuiaassuseqartunut nakuusernissamut kajumissarinerit pinerluutitut isigineqassasut.¹⁶

Ammip qalipaataa pillugu immikkoortitsisarneq pillugu FN-imi komitép naalisaalluni Danmarkimut oqaaseqaammini juni 2015-imeersumi ernummatiginerarpaa inunnut takornartanut ersissuteqarnerup kiisalu allamiut pillugit politikikkut sunniinarnerup annertusiarturnera. Komitép innersuussutigaa, Danmarkip pinerluttarneq, xenofobi kiisalu ataqqinnissuseqannginneq akiornarlugit suliniutini nukittorsassagai kiisalu innersuussilluni, Danmarki ammip qalipaataa pillugu immikkoortitsisarneq pillugu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarummik ineriartortitsissasoq.¹⁷ Itanngullugu FN-ip Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiivisa 2016-imi nunarsuaq tamakkerlugu piffissakkaartumik Danmarkimi misissuinermini (Universal Periodic Review, UPR), innersuussutinik arlalinnik saqqummiivoq, tassani Danmark kajumissaarneqarluni qinngarsuilluni oqaaseqartarnernik, ammip qalipaataa pillugu immikkoortitsisarnermik aamma ataqqinnissuseqannginnermik akiuinissamut, ilaatigut nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarummik ineriartortitsinikkut.¹⁸

Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiisummi killilersuinerit ima oqaasertaliorneqarput, taamaasilluni killilersorneqarani oqaaseqarsinnaatitaaneq piumasaqaatinik, killilersuinerinik imaluunniit pineqaatissiinissamut, inatsisitigut aalajangersgaasumik aalajangersaaffigineqarsinnaasoq kiisalu inuiaqatigiinni oqartussaaqataasuni nunami sillimaniarneq, nunap immikkoortuani nammineersinnaaneq imaluunniit kikkut tamat toqqissisimanissaat eqqarsaatigalugu pisariaqartunik, taamaaliornikkut aaqqiaginninneq imaluunniit pinerlunneq pinaveersaartillugu, peqqinnermik imaluunniit ileqqorissaarnermik illersuisumik, allat ataqqinassusaannik tusaamaneqarnerannik imaluunniit pisinnaatitaaffiinik illersuilluni, paasisutissanik isertugaasunik siammarterineq

pinngitsoortinniarlugu imaluunniit eqqartuussisut nammineersinnaasussaat attuumassuteqannginnerallu qulakkeerniarlugu.¹⁹

Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Eqqartuussiviup killilersugaanani oqaaseqarsinnaatitaaneq pillugu immikkoortumi annertuumik suliaqarnermini nassuerutiginiuuuaa, killilersugaanani oqaaseqarsinnaatitaaneq inuiaqatigiinni oqartussaaqataasuni tunngaviusumik isumaqartoq, taannalu paasisutissanik isummanillu isigineqarluartunik neutraliusunillu taamaallaat imaqanngitsoq, aammali oqartussaasunut imaluunniit innuttaasut ilaannut tupaallannarsinnaasunik, ajullatsitsisinnaasunik ernumanarsinnaasunik imaqartoq. Tamanna arlalinnik piviusoqarneranik, taqqinninnermik ammasuunermillu piumasaqaatit nassataraat, taakkoqarani "oqartussaaqataalluni inuiaqatigiit" piusinnaanngimmata.²⁰

5.2 KALAALLIT NUNAANNI PISSUTSIT: TUSAGASSIUTIT QINNGARSUILLUNI OQAASEQARTARNERMUT ATORNEQARSINNAANERI

Inuit attaveqaqatigiittarfiinik, soorlu Facebookimik atuineq Kalaallit Nunaanni nuiaqatigiinnut ilaalluinnarpoq, ilaatigullu Kalaallit Nunaanni nutaarsiassaqaarfinit assigiinngitsunit artikelit il.il. oqaaseqarfiginissaannut atorneqakkajulluni. Peqatigitillugu oqallinnerni peqataanissaq kiisalu annertuut annikitsullu pillugit paasisutissanik siammarterineq inuit attaveqaqatigiittarfiisigut ajornannginnerulerlunilu atugaanerulernikuunerani, killilersorneqarani oqaaseqarsinnaatitaanerup kiisalu qinngarsuilluni oqaaseqartarnerup akornanni killissaasumut atatillugu inuit pisinnaatitaaffiini akunnattoorfeqalerpoq.

Nunani tamalaani qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit/qinngarsuilluni oqalungiarnerit (tuluttut 'hate speech') ataatsimut nassuiarneqarnikuunngillat. Qinngarsuillunili oqaaseqartarnerit nassuiarneqarsinnaapput inuup (isummami imaluunniit piviusumik) amiata qalipaataa, inuiaassusaa, suaassusaa, upperisaa, atoqateqartarnikkut qanoq inissisimanera imaluunniit politikikkut isummertariaasia tunngavigalugit oqaatsinik nikanarsaasunik atuinertut. Qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit ajuallatsitsinermit, qunusiarinninnermit aamma uumisaarinnermit toqqaannartumik nakuusernissamut allatigulluunniit pinerlunnissamut innersuussinerusinnaapput.

Qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit tamarmik assigiissutigaa, inunnut aalajangersimasunut nikanarsaanagerat tunngavigalugu oqaaseqarnerit inummut ataatsimut tunngasut inummut tassungaannaq sunniuteqartannginneri, aammali inuppassuarnut allanut sunniuteqartarlutik.²¹ Norgemi misilittakkat tikkuarpaat, qinngarsuilluni oqaaseqarnerit silaannarmik tamat oqartussaaqataanerannik sakkukillisaasumik pilersitsisartut, eqimattat assigiinngitut tamat oqallinneranni peqataanissaannut killilersuinikkut.²²

Qulaani immikkoortoq 3-mi taaneqartutut pinerluttulerinermut inatsimmi § 100 naapertorlugu inuit amiisa qalipaataat, nuna imaluunniit inuiaat pinngorfii, upperisaat imaluunniit atoqateqartarnikkut qanoq inissisimaneri tunngavigalugit siorasaarilluni, asissuilluni aamma nakkarsaalluni oqaaseqarnerit sunniiniarnerillu, allanut siammarnissaat siunertarinagu imaluunniit siunertaralugu tamanut saqqummiunneqartut pineqaatissiissutigineqartassasut.

Qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit politikikkut eqqumaffigineqarput, matuma ataani internetikkut assersuutigalugu oqaaseqartarnerni aamma inuit

attaveqaqatigiittarfiini. Naalakkersuisut sammisaq pillugu tamanut ammasumik 2017-imi ataatsimiisitsipput, tassani Norgemi Meeqqat Naligiissitaanerlu pillugit Ministeria oqaluttuarpoq tamanut ammasumi qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit pillugit Norgemi suliniutit pillugit.²³

Innersuussutigaarput, Naalakkersuisut:

- Qinngarsuilluni oqaaseqartarnerit akiorniarlugit nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarummik suliniuteqassasut, tassani ukkatarineqassalluni qinngarsuilluni oqaaseqarnerit inatsisunik unioqquitsinerusut qanoq akiorniarneqassanersut, kiisalu inuiaqatigiinni suliffeqarfiit assigiinngitsut, matuma ataani tusagassiuutit pinaveersaartitsinissami qanoq iliuuseqarsinnaanersut.

KAPITALI 6

QANIGISARIINNI NAKUUSERTOQARTARNERA

6.1 INUIT PISINNAATITAAFFIISIGUT ILLERSUINEQ: NAKUUSERNEQ IMMIKKOORTITSISARNERLU ATORUNNAARSINNEQASSAPPUT²⁴

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit FN-imi Nunarsuaq Tamakkerlugu Isumaqaatigiisummi aalajangersarneqarpoq ilaatigut suaassuseq inuunermullu pisinnaatitaaffik, kiffaangissuseqarneq inuttullu isumannaassuseq pillugit immikkoortitaanginnissamut pisinnaatitaaffik. Pisinnaatitaaffiit taakku Innuttaasut Politikikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit FN-imi Isumaqaatigiisummi, arnat angutillu naligiimmik inuunermut kiisalu naalliutsitaanginnissamut inuunngitsutullu iliorfigineqanginnissamut naligiimmik pisinnaatitaaffiannik illersuisumik, kiisalu Aningaasaqarnikkut, Inuunermi Kulturikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit FN-imi Isumaqaatigiisummi ingerlateqqinneqarput, inuup sapinngisamik annertunerpaamik timikkut tarnikkullu peqqissuseqarnissamik pisinnaatitaaffeqarneranut tunngasutigut.

Arnat pillugit FN-imi Isumaqaatigiisummi aalajangersarneqarpoq, arnanik immikkoortitsinerit tamaasa assuarinissaannut naalagaaffiit pisussaataaffiat. Naalagaaffiit atortussanik tulluurtunik tamanik kiisalu politikimik tulluurtumik, arnanut immikkoortitsisarnermik atorunnaarsitsinissamik siunertaqartunik ingerlatsissapput.²⁵ Meeqqat pillugit FN-imi Isumaqaatigiisummi naalagaaffiit peqquneqarput meeqqat timikkut tarnikkullu annersarneqarnermut, atornerlugaanermut allanullu illersorneqarnissaannut pisussaaffeqarnermik. Tamatuma imaraa meeqqat peqqissusaannut

akornusiisunik ritualinik ileqqutoqqanik atorunnaarsitsinissamut atatillugu sunniuteqarluurtunik tulluurtunillu malittarisassiornissamut pisussaaffeqarneq.²⁶

Innarluutillit pillugit FN-imi Isumaqaatigiisummi naalagaaffiit pisussaaffilerneqarput inunnik innarluutilinnik suaassuseq pissutigalugu atornerluinissaq persuttaanissaq, angerlarsimaffimmi avataanilu, kiisalu ilaquttanit illersuinissamut. Naalagaaffiit aamma pisussaataapput inuit innarluutillit atornerlugaanikut, persuttagaanikut imaluunniit ikkataanikut peqqissarnerannik piginnaangorsaqqinneranillu siuarsaassallutik. Isumaqaatigiisummi nassuerutigineqarpoq, arnat niviarsiaqqallu innarluutillit, angerlarsimaffimmi avataanilu, persuttagaanissamut, timikkut innarlerneqarnissamut naatsorsuilluannngitsuliorfigineqarniss amulluunniit, paarinerlugaanissamut sumiginnagaanissamulluunniit, naalliutsitaanissamut atornerlugaanissamulluunniit aarlerinartorsiornerusartut. Taamaattumik naalagaaffiit immikkut ukkatarissavaat arnat meeqqallu qulakkeerniarlugu, inunnut innarluutilinnut atornerluineq, nakuuserneq ikkatiginninnerlu paasineqassasoq, misissorneqassasoq, tulluarpallu eqqartuussivikkoortinneqassasoq.²⁷

Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiisut aamma inuunermik, kiffaangissusermik inuttullu isumannaassutsimik illersuivoq ilaatigullu pisinnaatitaaffinnik isumaqaatigiisuttip qulakkiigaanik atuinermut suaassuseq pissutigalugu immikkoortitsinermik

inerteqquteqarluni. Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Eqqartuussivik arlalinnik eqqartuussuteqarnikuuvoq, qanigisariinni nakuuserarneq pillugu suliani naalagaaffiit pisussaataaffiink aalajangiisunik. Matuma ataani eqqartuussiviup inernilernikuuaa, aappariinni persuttaaneq pillugu nalunaarutiginninnernut oqartussaasut naammaginangitsumik qisuariarnerat immikkoortitsinertut taaneqarsinnaasoq, oqartussaasut iliuuseqannginnerannik takutinneqarpat, qanigisariinni nakuuserarnerup nalinginnaasumik akuersaarneqarneranik.²⁸

Arnanut Nakuuserarnermik kiisalu Angerlarsimaffimmi Nakuuserarnermik Pinaveersaartitsiniarluni Akiuiniarlunilu Europami Siunnersuisoqatigiit Isumaqaatigiissutaanni (Istanbulkonventionen) ilaatigut anguniarneqarpoq arnat nakuusernermut sunulluunniit illersornissaat kiisalu arnanut kiisalu angerlarsimaffimmi nakuusernerit pinaveersaartinneqarnissaat, eqqartuussivikkoortittarnissaat kiisalu nungusarnissaat. Isumaqaatigiissummittaag anguniarneqarpoq arnanik sukkulluunniit immikkoortitsinermik atorunnaarsitsiniarnermut tapeeqataanissaq, arnat angutillu akornanni naligiissitaanermik piviusumik siuarsaanissaq kiisalu matuma ataani arnat namminersorsinnaanissaannut ikiuunnissaq. Istanbulkonventionimik naammassinnineq Danmarkimi pivoq pineqaatissiisarnermut inatsimmik allanngortitsinikkut.²⁹ Isumaqaatigiissut maannamut sulii Kalaallit Nunaanni atuutinngilaq.³⁰

6.2 KALAALLIT NUNAANNI PISSUTSIT: ILISIMASAQARNERUNISSAMUT PISARIAQARTITSINEQ

Kalaallit Nunaanni nakuusernerluni pinerluuteqartarneq nalinginnaasumik qaffasereerpoq. Kalaallit Nunaanni Politiit nalunaaruteqartarnernik kisitsisit

paasissutissaataat naapertorlugit 2018-imi innuttaasut 1.000-iugaangata 13-it nakuuserfigineqartarput. Kisitsit taanna Savalimmiuni 1,6-iuvoq Danmarkimilu 5-iulluni.³¹ Angutit sumiiffinni tamanut ammasuni persuttagaanerusartut, arnat taakkuupput qanigisanit ilaqtutanillu persuttagaanerusartut.³²

2013-imi Naalakkersuisut aallartisarpaat, Persuttaasarneq akiorniarlugu Periusissiaq Iliuusissatullu pilersaarut 2014-2017, inuiaqatigiinni atugarissaanermik, peqqinnermik, inunnillu ilaatitsinermik pilersitsiniarluni suliniutini tamani persuttaasarnermik ajornartorsiutip ilanngunneqarnissaa siunertaralugu.³³

2010-mi innuttaasunik misissuinermit erserpoq, Kalaallit Nunaanni arnat 62 procentii inersimasuunermi persuttagaasarsimasut. Amerlanerpaatigut maanna aapparisaamit imaluunniit aapparisimasamit.³⁴ Kisiannili qanigisariit akornanni persuttaasarneq pillugu maanna pisortatigoortumik paasissutissanik nutaanernik soqanngilaq. Naalakkersuisut periusissiaat iliuusissatullu pilersaarutaat pillugu siuariarnermut nalunaarusianik suliaqartoqarpoq, suliniutit aallartisarneqartut killiffigisaanik imarisaani, kisitsisinik tikkuussisoqanngilaq immikkoortumi suliniutit kissaatigisatut sunniuteqarsimanersut.³⁵

Peqqusineq, sumiiffimmeeqqusaannginneq aamma anisitsineq pillugit inatsit Kalaallit Nunaanni 1. april 2017-imi atulerpoq. Inatsimmi malittarisassat aalajangersarneqarput, inuk qaqagukkut peqquneqarsinnaanersoq, inummut allamut oqaatitsigut allakkatigut attaveqaaqusaajunnaanermik. Inatsimmittaag periarfissinneqarpoq, inuk, 18-iliisimasoq, angerlarsimaffimmit qimagutitinneqarsinnaasoq, assersuutigalugu pasitsaanneqarpat inuup, inoqutini inummut navianartorsiortitsisumik

pinerlunnissamik siorasaarsimagai imaluunniit pinerluffigisimagai.³⁶

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit FN-imi Komitép ilaatigut 2016-imi ernummatigaa angertarsimaffimmi nakuusernarnik nalunaarutiginninnerit eqqartuussutillu amerlassusai pillugit kisitsisitigut paasissutissanik amigaateqartoqarnera, matuma ataani Kalaallit Nunaanni, tak. immikkoortumi ineriartorneq pillugu qulaani kapitali 1-imi. Komitép ilaatigut innersuussutigaa, oqartussaasut angertarsimaffimmi nakuuserarneq akiorniarlugu ukkataqassasut, pingaartumik arnanut nakuuserarneq pillugu, kiisalu angertarsimaffimmi nakuuserarneq pillugu paasissutissanik pitsaanerumik katersisoqassasoq.³⁷

Kalaallit Nunaanni Politiit ukiumoortumik kisitsisit paasissutissaataat kisitsisinik pingaarutilinnik arlalinnik imaqarput, matuma ataani toqutsinermut, toqutseriarnermut, nakuusernermut aamma kinguaassiutitigut pinerlunnermut nalunaarutit pillugit. Kisitsisilli taakku suaassutsimut immikkoortiterneqanngillat, nakuusernermillu nalunaarutiginninnerni allanneqanngillat nakuusernerit qanoq ittut pineqarnersut, assersuutigalugu aappariinni nakuusertoqarnera pineqarpat.³⁸ Suaassutsinik immikkoortiterilluni kisitsisinik paasissutissaateqannginnerup ajornakusoortippaa qanigisariinni nakuuserarnermut atatillugu suaassutsinut kiisalu ukioqatigiiaanut atatillugu malittareqqiinissaq misissuinissarlu.

Innersuussutigaarput:

- Kalaallit Nunaanni Politiit qanigisariinni nakuuserarnerit pillugit paasissutissanik katersillutillu saqqummiussisassasut, matuma ataani nakuuserneq pillugu nalunaarutit, suaassutsinut ukiunullu agguarsimasut.
- Namminersorlutik Oqartussat Danmarkimut qinnutigissagaat Istanbulkonventionip immikkoortumut atuuttussaanginnera atorunnaarsissagaa, taamaasiluni isumaqatigiissut Kalaallit Nunaanni atuutsinneqalissalluni.

INAAARUTAASUMIK NASSUIAATIT

- 1 Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit FN-imi Komitép arfinilissaanni nalunaarusiornermi Danmarkimut oqaaseqaatai, 15. august 2016, immikkoortoq 15-16, uani pissarsiarineqarsinnaavoq: https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/international_rapportering/int_rapport/ccpr_concluding_observations_dk_2016.pdf. Aamma takuuk Inuit Pisinnaatitaaffiinut Instituttip pisortatiguunngitsumik nutsigaa, uani pissarsiarineqarsinnaasoq: https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/international_rapportering/int_rapport/uofficiel_oversaettelse_af_iccpr_concluding_observations_2016.pdf
- 2 Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit FN-imi Komitép arfinilissaanni nalunaarusiornermi Danmarkimut oqaaseqaatai, 15. august 2016, immikkoortoq 17-18.
- 3 Naalakkersuisut, Meeqqat Ulluat – Meeqqat tamarmik naligiipput, tusagassiuutinut nalunaarut, 1. juni 2017, uani pissarsiaruuk http://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Nyheder/2017/06/010617_boernes_dag.
- 4 Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit aamma Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit, Kalaallit Nunaanni innuttaasut, immikkoortinneqartut naligiissitaanermut inatsimmik illersuisussamik soqanngillat, tusagassiuutinut nalunaarut, 24. oktober 2018, uani pissarsiarineqarsinnaavoq: <http://www.nali.gl/Portals/0/Pdf/Pressemeddelelsenali.pdf>.
- 5 Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugu Siunnersuisoqatigiit nittartagaanni filmiaqqat taakku pingasut takukkit: <http://humanrights.gl/om-os/produktioner/>.
- 6 Innuttaasut Politikkikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit FN-imi Isumaqatigiissut, artikeli 2 (1), aamma Aningaasaqarnikkut, Inuunermi Kulturikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit FN-imi Isumaqatigiissut, artikeli 2 (2).
- 7 Inuit Pisinnaatitaaffiinut Institutti, Naligiissitaaneq – Killiffik aamma siunissamut isigininnerit, Nassuiaasioq 2, 2005, qupperneq 22.
- 8 Ammip qalipaataa pillugu immikkoortitsisarneq pillugu FN-imi isumaqatigiissut, artikeli 6. Aamma takukkit artikeli 4 aamma artikeli 1.
- 9 Innuttaasut Politikkikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit FN-imi Isumaqatigiissut, artikeli 26, aamma Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut, artikeli 14.
- 10 Angutit arnallu naligiissitaanissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 3, 29. november 2013-imeersoq, siunnersuummut nassuiaatit, immikkoortoq 2.4.2.
- 11 Sulisitsisut aamma atorfillit akornanni Inatsisartut inatsisaat nr. 11, 29. november 2013-imeersoq, § 4, imm. 1.
- 12 Pinerluttulerinermi inatsit, tak. inatsimmut nalunaarut nr. 1045, 7. september 2017-imeersoq, § 123.
- 13 Pineqaatissiisarnermi inatsit, tak. inatsimmut nalunaarut nr. 1156, 20. september 2018-imeersoq, § 81, nr. 6.
- 14 Angutit arnallu naligiissitaanissaat pillugu Inatsisartut inatsisissaatut siunnersuut, UKA 2013/112, 30. juli 2013, § 27, imm. 1-imut nassuiaatit.

- 15 Immikkoortoq una ilaatigut Inuit Pisinnaati-
taaffiinu Instituttip nalunaarutaanik tunnga-
veqarpoq "Killilersorneqarnani oqaaseqar-
sinnaaneq peqatigiissinnaanerlu – Killiffik
2015-16", uani pissarsiarineqarsinnaavoq:
[https://menneskeret.dk/udgivelser/ytrings-
forsamlingsfrihed-status-2015-16](https://menneskeret.dk/udgivelser/ytrings-
forsamlingsfrihed-status-2015-16) aamma
Inuit Pisinnaatitaaffiinu Instituttip, Tamanut
ammasumik internetikkut oqallinnerni qinn-
garsuilluni oqaaseqarnerit, 2017, uani pissar-
siarineqarsinnaavoq: [https://menneskeret.
dk/sites/menneskeret.dk/files/media/do-
kumenter/udgivelser/ligebehandling_2017/
rapport_om_hadefulde_ytringer_2._op-
lag_2017.pdf](https://menneskeret.
dk/sites/menneskeret.dk/files/media/do-
kumenter/udgivelser/ligebehandling_2017/
rapport_om_hadefulde_ytringer_2._op-
lag_2017.pdf).
- 16 Ammip qalipaataa pillugu immikkoortitsisar-
neq pillugu FN-imi isumaqatigiissut artikeli
4. Aamma artikeli 6 takuuk.
- 17 Ammip qalipaataa pillugu immikkoortitsis-
arneq pillugu FN-imi Komité, "Concluding
observations on the combined twentieth and
twenty-first periodic reports of Denmark",
12 June 2015, CERD/C/DNK/CO/20-21,
piumasaq 10.
- 18 Human Rights Council, Thirty-second ses-
sion, Agenda item 6, Universal periodic
review, Report of the Working Group on
the Universal Periodic Review, Denmark,
A/HRC/32/10, 13 April 2016. Assersuuti-
galugu takukkti innersuussutit nr. 121.82
Namibiamit, nr. 121.153 Belarusimit aamma
nr. 121.94 Botswanamit. Nalunaarusiaq
uani pissarsiarineqarsinnaavoq: [https://
documents-dds-ny.un.org/doc/UN-
DOC/GEN/G16/076/29/pdf/G1607629.
pdf?OpenElement](https://
documents-dds-ny.un.org/doc/UN-
DOC/GEN/G16/076/29/pdf/G1607629.
pdf?OpenElement)
- 19 Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit
Isumaqatigiissut, artikeli 10, imm. 2.
- 20 Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit
Eqqartuussivik, Handyside akerleralugu
Tuluit Nunaat, aalajangiineq 7. december
1976-imeersoq, app. nr. 5493/72, par. 49.
- 21 Inuit Pisinnaatitaaffiinu Institutti, Tamanut
ammasumik internetikkut oqallinnerni qin-
ngarsuilluni oqaaseqarnerit, 2017, qupper-
neq 20f.
- 22 Inuit Pisinnaatitaaffiinu Institutti, Tamanut
ammasumik internetikkut oqallinnerni qin-
ngarsuilluni oqaaseqarnerit, 2017, qupper-
neq 27.
- 23 Naalakkersuisut, Kikkut tamarmik qinngar-
suilluni oqaaseqarfigineqaratik inuiaqa-
tigiinni peqataasinnaassapput, tusagas-
siutinut nalunaarut, 22. november 2017,
uani pissarsiarineqarsinnaavoq: [https://
naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Ny-
heder/2017/11/2211_hadefulde_ytringer](https://
naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Ny-
heder/2017/11/2211_hadefulde_ytringer)
- 24 Immikkoortoq una ilaatigut Inuit Pisin-
naatitaaffiinu Instituttip nalunaarusiaani
immikkoortoq 2.1-imik tunngaveqarpoq
"Nakuusernertaqanngitsumik inuuneqarnis-
samut pisinnaatitaaffik", 2014. Nalunaaru-
siaq uani nassaarineqarsinnaavoq: [https://
menneskeret.dk/files/media/dokumenter/
udgivelser/ret_til_et_liv_uden_vold_pdf.
pdf](https://
menneskeret.dk/files/media/dokumenter/
udgivelser/ret_til_et_liv_uden_vold_pdf.
pdf).
- 25 Arnanut Immikkoortitsisarnernik Sunilluun-
niit Atorunnaarsitsinissaq pillugu FN-imi
Isumaqatigiissut, artikeli 2.
- 26 Meeqqat pillugit FN-imi Isumaqatigiissut,
artikeli 19 aamma artikeli 24, imm. 3.
- 27 Innarluutillit pillugit FN-imi Isumaqatigiis-
sut, artikeli 16 aamma aallaqqaasiummi
piumasaq q.
- 28 Takuuk Jon Fridrik Kjølbro, Europami Inuit
Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut –
suliaqartunut, 2017, qupperneq 1162, tas-
sani ilaatigut Europami Inuit Pisinnaatitaaffii
pillugit Eqqartuussivimmut innersuussiso-
qarpoq, Opuz akerleralugu Tyrkiet (2009),
Eremia allallu akerleralugu Moldova (2013)
aamma M.G. akerleralugu Tyrkiet (2016).
- 29 Inatsit nr. 168, 26. februar 2014-imeersoq
pineqaatissiisarnermik inatsimmik al-
lanngueq (Arnanut angerlarsimaffimmilu
nakuuserarneq pinaveersaartinniarlugu aki-
orniarlugulu Europami Siunnersuisoqatigiit
isumaqatigiissutaannik naammassinnineq).
- 30 Takuuk immikkoortumut pisinnaatitsineq
nalunaarummi allerpaami nr. 11, 1. august
2014-imeersumi isumaqatigiissummit 11.
maj 2011-meersumit arnanut angerlarsimaf-

fimmilu nakuusertarnek pinaveersaartin-
niarlugu akiuniarnermut.

- 31 Kalaallit Nunaanni Politiit, Ukiumoortumik
kisitsisit 2018, qupperneq 3, uani pissar-
sarineqarsinnaavoq: <https://politi.gl/statistik/aarsstatistik>.
- 32 Inuit Pisinnaatitaaffiit Institutti, Na-
kuusernertaqanngitsumik inuuneqarnis-
samut pisinnaatitaaffik, 2014 q. 16.
- 33 Naalakkersuisut, Nakuuserneq akiorniarlugu
periusissiaq iliuusissatullu pilersaarut 2014-
2017, Naalakkersuisut nittartagaanni pissar-
sarineqarsinnaavoq: <https://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Departementer/Sociale-Anliggender-og-Justitsvaesen/Socialomraedet/Strategier-og-sociale-ind-satser/Strategi-mod-vold>
- 34 Inuunermi atukkat, inooriaaseq peqqinnerlu
– Kalaallit Nunaanni innuttaasunik misissu-
ineq 2005-2009, Statens Institut for Sund-
hed aamma Naalakkersuisut, 2010, qup-
perneq 17, uani pissarisarineqarsinnaavoq:
https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2010/levelilkaar_livsstil_og_helbred.
- 35 Suliniutit aallartisarnekarnikut il.il. pillugit
siuariartornermi nalunaarut takuuk Naalak-
kersuisut nittartagaanni: <https://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Departementer/Sociale-Anliggender-og-Justitsvaesen/Socialomraedet/Strategier-og-sociale-ind-satser/Strategi-mod-vold>
- 36 Peqqussut nr. 250, 21. marts 2017-imeersoq
peqqusineq, sumiiffimmeeqqusaannginneq
aamma anisitsineq pillugit inatsisip Kalaallit
Nunaanni atulernissaanut.
- 37 Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit FN-imi Komitép
arfinilissaanni nalunaarusiornermi Danmar-
kimut oqaaseqaatai, 15. august 2016, immik-
koortoq 19-20.
- 38 Kalaallit Nunaanni Politiit, Ukiumoortumik
kisitsisit 2018.

INUIT
PISINNAATITAAFFIINUT
INSTITUTI